

1978 - 1979

A NON-PROFIT CORPORATION

Voldemārs Gulēns
President and Chairman
39 Chaplin Cres.,
Toronto, Ont. M5P 1A2
Canada

Uldis Blukis
Executive Vice President
Chemistry Dept.
Brooklyn College
Brooklyn, NY 11210 USA

Torilids Barbins
Vice President
3451 Rumson Rd.,
Cleveland, OH 44118
USA

Juris Petričeks
Vice President
350 Olive St.,
Menlo Park, CA 94025
USA

Stanislavs Dulevskis
Secretary
55 Himefarb St.
Millis, MA 02054
USA

Andris Padegs
Treasurer
Merry Hill Rd.
Poughkeepsie, NY 12603
USA

Auseklis Zakis
26 Paynter Dr.,
Willowdale, Ont. M2H 2G3
Canada

Rita Gale Uibo
22 Springbrook Rd.,
Livingston, NJ 07039
USA

Dagnija Staško
Box 153
St. Andrews, N.B. E0G 2N0
Canada

Latvian Foundation Inc.

Pokipsijā, 1979.g.17.jūnijā

Padomes locekļiem un citiem interesentiem.

Fonds vēl nekad nav īsti atrisinājis, kā izteikt valūtas kursa maiņas iespaidu uz fonda grāmatvedību. Mēs esam pāris reizes pārrunājuši padomes sēdēs to, ka būtu visa LF vērtība jāizsaka viena veida dolāros (ASV) un ka nebūtu jājauc ASV un Kanādās dolāri. Bet otra puse ir, kā izteikt un aprēķināt dalībnieku iemaksas dažādās valūtās. Gribu šo problēmu apskatīt un proponēt atrisinājumu.

Mūsu neskaidriības (un nekārtības) attiecībā uz valūtas kursiem ir šajos galvenos laukos:

1. Dalībnieku iemaksu aprēķināšanā. LF dalībnieki galveno kārt ir trīs zemēs - ASV, Kanādā un Austrālijā. Kanadas dolāra vērtība pašreiz ir ap 0.86 ASV dolāri, Austrālijas dolāra vērtība ir 1.10 ASV dolāri. LF grāmatās iemaksas Kanādā tiek iegrāmatotas Kanadas dolāros, bet iemaksas Austrālijā ASV dolāros, ņemot vērā valūtas kursu iemaksas brīdī. Šai sakarībā, LF dalībnieks Kanādā kļūst par tūkstošnieku, kad ir samaksājis \$1050 Kanadas valūtā, bet Austrālijā, kad ir samaksājis 1050 ASV dolārus. Tas nav īsti konsekventi, jo Austrālijas dolārs tagad ir tuvāk ASV dolāram nekā Kanadas dolārs.

2. Fonda vērtības aprēķināšana. Līdz šim LF ir izteicis savu vērtību jauktos dolāros - uzdodot fonda vērtību, mēs pārvēršam Austrālijas dolārus uz ASV dolāriem, bet Kanadas dolārus skaitam klāt nepārvērstus. Sākums šai paražai ir tais laiks, kad Kanadas dolārs bija apmēram tas pats, kas ASV dolārs, bet Austrālijas nauda bija daudz vērtīgāka. Tas nozīmē, ka Kanadas-ASV kursa attiecība neparādās fonda bilanci. Tas dabīgi nav pareizi.

3. Valūtu izmaiņa. Ja mēs pārvedam naudu no Kanadas uz ASV (vai pretēji), kursa starpību mēs iegrāmatojam kā pelnu vai zaudējumu. Tas ir veids, kā pāriet no fiktīvās jauktā dolāru summas uz reālu vērtību ASV dolāros - lai fonda vērtību īstenotu ASV dolāros, kopējā jauktā dolāru summas vērtība pašreiz ir jāsamazina. Bet šādi zaudējumi vai peļņa nerodas, naudu pārvedot uz vai no Austrālijas. Tas nav konsekventi. Bez tam, šāda izmaiņas starpība nav īsts zaudējums; saucot to

IBM 0514775

par zaudējumu, rodas pārpratumi. Piemēram, ja mēs Kanadā nopelnīto naudu izmaksājam kādam piešķirumam Kanadā, visa nauda ir "piešķirums", bet ja mēs to pašu naudu izmaksājam ASV, tad kādi 14% no šīs summas parādās grāmatās kā "zaudējums".

4. Valūtas svārstību iespaids uz iemaksām. Šī problēma pašlaik ir attiecībā uz Austrāliešu iemaksām, jo viņi kļūst tūkstošnieki, samaksājot 1050 ASV dolārus. Ja kāds maksātu fondam \$10 mēnesī, tad pēc mūsu tagadējām grāmatvedības metodēm iemaksas būtu jāpārvērš ASV dolāros 105 reizes, katru reizi potenciāli pielietojot citu kursa vērtību. Tas ir stipri komplicēti. Lietas kļūst vēl komplicētākas, ja maksātājs pats arī rēķinās ar zināmu kursa vērtību. Tas, piemēram, notika nesen, kad viens Austrālijas dalībnieks iesūtīja čeku Austrālijas dolāros par pilniem 1050 ASV dolāriem.

5. Attiecība starp LF vērtību un obligācijām. Šī problēma ir - kā aprēķināt kāda daļa no LF līdzekļiem jebkuru brīdi ir saistīta aizdevumu atmaksāšanai un kāda daļa ir LF īpašums? Tā kā liela daļa no dalībnieku maksājumiem tagad fondam tiek ziedota, nedomāju, ka mums jebkad varētu būt problēmas ar aizdevumu atmaksāšanu, bet fondam vajaga metodi, kā precīzi izteikt finansiālās saistības. Piemēra pēc, fonds agrāk ASV iemaksāto naudu ieguldīja Kanadā. Tagad Kanadas dolāra vērtība ir kritusies, un ieguldījuma vērtība, izsakot to ASV dolāros, ir zemāka.

Kursa iespaidu uz LF vērtības izteikšanu (problēmu No.2) mēs varam atrisināt ar to, ka, sagatavojot pārskatus par LF vērtību, mēs vienmēr valūtu pārvēršam uz ASV dolāriem. Tas nozīmētu, ka kursa svārstības iespaidotu fonda vērtību, tāpat kā vērtību iepaudo akciju tirgus svārstības. Bet ko tad darīt ar problēmu No.3?

Lai atrisinātu visas augšējās problēmas un lai vienkāršotu LF grāmatvedību, gribu proponēt dažas mainas. Pirmkārt, dalībnieku maksājumi tiks iegrāmatoti trīs valūtās - ASV \$, Kanadas \$ un Austrālijas \$. Ja radīsies vajadzība, varam izvērtēt vēl kādas valūtas pieņemšanu. Ja nauda tiek fondam aizdota, tad fonds apņemas atmaksāt tai pašā valūtā, kādā iemaksa ir iegrāmatota. Parasti ASV, Kanadas un Austrālijas dalībnieki iemaksā savas zemes valūtā. Ja kāds ASV dalībnieks iemaksā Kanadas dolāros (tā mums ir bijis), viņa maksu pārvērš ASV dolāros, lietojot iemaksas dienas kursu, un tikai ASV dolāru cipars parādās grāmatās. Jā kāds venecuēlietis apņemas maksāt ASV dolāros, viņa dalībnieka konts tiek vests ASV dolāros, un viņa iemaksas ir tās summas ASV dolāros, kuras viņš deponē.

Kopējās iemaksas, pelnu un vērtības aprēķinot, valūtas nekad netiek jauktas. Budžetu un gada pārskātu vajadzībām katra fiskālā gada beigās iemaksas, pelna un vērtības tiek pārrēķinātas uz ASV dolāriem, ņemot vērā kursu tā gada beigās. Bet šī pārrēķināšana ir tikai priekš attiecīgā gada pārskata, un tai nav nekādas paliekošas nozīmes. Nākošajā gadā jaunas

kopīgas summas tiek aprēķinātas, ņemot vērā tā laika kursu. Tas nozīmētu, ka valūtas kurss būtu jāņem vērā:

1. Kad fonda nauda tiešām tiek pārvesta no vienas zemes uz otru;
2. Kad kāds dalībnieks iemaksā citā naudā nekā tai, kurā viņa konts tiek uzturēts;
3. Kad summas tiek pārreķinātas gada pārskatiem.

Ja fonda līdzekļus pārved no vienas zemes uz otru, pārvešanas brīdī nekādi zaudējumi vai peļņa nerodas (izņēmums varētu būt komisijas nauda, ko banka prasā par valūtas izmaiņu). Valūtas izmaiņa kā tāda nesaistās ar peļņu vai zaudējumiem; peļņu vai zaudējumus var aprēķināt tikai attiecībā pret kadu citu agrāk izdarītu izmaiņu, kād šī izmaiņa tika izdarīta ar citu valūtas kursu. Bet ja dalībnieku iemaksas, piemēram, ir bijušas ASV dolāros, nauda ir pārvesta uz Kanadu, un tad Kanadas valūta krītas, fonda pārskats rādīs, ka fonda vērtība ir kritusies attiecībā pret dalībnieku iemaksām (un pret obligācijām pret dalībniekiem).

Pacēlas pāris jautājumi attiecībā uz šo metodi:

1. Naudas pārvešana no vienas zemes uz otru dod iespēju spekulēt un līdz ar to pelnīt vai zaudēt. Šī peļņa vai zaudējums ir tikai "papīra" peļņa vai zaudējums līdz kamēr tie tiek īstenoti. Ja naudu iegulda akcijās, "papīra" peļņa tiek īstenota, akcijas pārdodot. Kas īsteno valūtas izmaiņas peļņu - pārvešana atpakaļ uz ASV? Ja fonds nebūtu bezpeļņas organizācija, par ko būtu jāmaksā ASV federālais ienākumu nodoklis? Jāņem vērā, ka mēs normāli naudu nepārvedīsim atpakaļ uz ASV gada beigās, un pārvedumi, kas tiks taisīti, būs neregulāri.

2. Kad Austrālijas dalībnieki kļūst tūkstošnieki - samaksājot \$1050 ASV vai Austrālijas naudā? Katrā ziņā nevar prasīt, lai tie, kas jau ir tūkstošnieki, samaksājot ASV naudā, vēl piemaksā. Bet nebūtu arī pareizi aprēķināt iemaksas summas lielumu Austrālijas dolāros vadoties pēc kursa, kas mainās no dienas dienā. Piemēram, nesen viena Austrāliete kļuva tūkstošniece, samaksājot \$946.00 Austrālijas naudā. Prasīt, lai austrālieši maksā \$950 Austrālijas naudā? Vai likt summu visiem uz 1050 lokālajos dolāros?

3. Ja Austrālijas dalībnieki kļūst tūkstošnieki, iemaksājot mazāk nekā \$1050, kāda daļa no viņu maksas ir iestāšanās nauda? Domāju, ka būtu jāprasa tie paši \$50.

4. Kā uzrādīt fonda vērtību dalībniekiem - tirgus vērtību ASV dolāros? Tas nozīmētu, ka vērtība atkarātos no:

- a) Valūtas kursa
- b) Akciju tirgus cenas
- c) "Īstenotas" peļņas vai zaudējumiem sakarā ar akciju pārdošanu
- d) Jaunām dalībnieku iemaksām
- e) Fonda izdevumiem, ieskaitot administrāciju un piešķirumus.

Tā kā šo faktoru, kas iespaido fonda vērtību, būs daudz, katra atsevišķā faktora nozīme būs apslēpta, un musu saimniekošanas panākumus vai klūdas būs grūti identificēt.

Gaidīšu komentārus un ieteikumus.

Andri Padegs
A. Padegs